

Становище

за научните и художествените приноси

на гл. ас. д-р Капка Николаева Кънева във връзка с кандидатстването ѝ в конкурса за академичната длъжност доцент в Национална художествена академия, Катедра Книга и печатна графика, в научно направление 8.2.

Изобразително изкуство

I. Данни за кандидата

Кандидатът в конкурса за академичната длъжност доцент в Катедра Книга и печатна графика д-р Капка Кънева е възпитаник на Национална художествена академия, завършила е специалността Книга и печатна графика – степен бакалавър през 2001 и степен магистър през 2003 г. Защитила е дисертационен труд на тема „Детската книга – пространствен обект в контекста на тенденциите в развитието на съвременната книга“ (2008) с научен ръководител доц. д-р Регина Далкалъчева. Имала е специализантски престой в Cité Internationale des Arts, Париж (2006). В периода 2009-2014 г. е преподавател по „Илюстрация и оформление на книгата” в специалност „Пресжурналистика и книгоиздаване” към Факултета по журналистика и масова комуникация на Софийския университет. Д-р Кънева е автор на изследването „Играта като книга“ (2014).

Д-р Капка Кънева работи изключително интензивно като художествен оформител на книги за значими български и международни издателства като „Small Stations „Панорама“. Нейните корици са несъмнено разпознаваеми и харесвани заради своето изящество, минимализма и концептуалната си цялостност.

Автор е на множество самостоятелни изложби у нас и в чужбина, голямата част от които са свързани с основния фокус в нейната настояща работа: възможностите на хартиената скулптура като своеобразен интермедиален концепт, чрез който се пренасят и преработват внушения за пространство между различни художествени системи.

За своята работа като дизайнер на книги д-р Капка Кънева е носител на множество престижни отличия, сред които наградата за фотоилустрация от международния BookILL Fest (Ново Милошево, 2018), наградата за най-добра детска книга от международния конкурс „Image of the Book“ (Москва, 2019), „Златна четка“ за изключителни постижения в художественото оформление на книгата от фестивала „Пловдив чете“ (2021) и „Бронзов лъв“ на Асоциация Българска книга за графичния дизайн на поредица „Европейски романтизъм“ на издателство „Алтера“.

II. Описание на хабилитационния труд на кандидата

Д-р Капка Кънева е озаглавила хабилитационния си труд „От хартия“, като подзаглавието на разработката гласи „Изобразителни възможности на пластичния хартиен обект в илюстрацията и дизайна на книги“. Работата прави обстоен преглед на творческия подход на авторката: както от практическа и технологична гледна точка, свързана с непосредствения инструментариум на обработка на материала, заснемането и дигиталното обработване на заснетото изображение, така и в изграждането на различни моменти от развитието на концепцията на д-р Кънева за възможностите на хартията да създава пространство и да го трансформира, да осъществява диалогично съприкосновение с вербалния текст на книгата и в известен смисъл да го интерпретира в обобщителен образ (основно при кориците) и наративно

Самата хабилитационна работа представлява цялостен книжен продукт: самостоятелно, задълбочено и уравновесено издание с обем от 128 страници – цялостно оформено от авторката в добре структурирано и премислено до най-дребните си детайли книжно тяло, написано с усет и уважение към езика и неговите изразни възможности. По такъв начин пред нас стои комплексен художествен продукт, който неслучайно приема книгата не само като обект на наблюдение и изследване, като професионален избор, но също и като еталон, като мярка, събираща в своето пространство познанието и образите на световете.

Хабилитационният текст включва увод, пет раздела и библиографска справка.

Първата част е посветена на работния процес, като в нея последователно са изложени характерните проблеми на обработката на материала, моделирането, композирането, осветлението, заснемането, подбора и дигиталната обработка на кадрите. При това авторката излага като водещ мотив не технологичното отвеждане към финален (приложен) продукт, а задаването на една разнопосочна игра: с материалността на хартията, с възможностите хартията да откликва на различно ракурсно изместване и осветяване, с цялостния вид и образ на книжното тяло, със самия процес на четенето и т.н. В резултат на това разнопосочно търсене фотографският кадър получава тежестта на преобразувател не само доколкото чрез него се осъществява „превърщане на пластичната композиция в графична“ (с. 24), но и във връзка с различни междинни (интермедиални) позиции, в които той е разположен.

Втората част тръгва от този момент на преобразуване, като се съсредоточава върху основния фокус в работата на д-р Капка Кънева: специфичните характеристики и проблеми на хартиената пластика за корици на книги. Тук са представени характерни случаи. Набелязани са във фрагментарен вид както по-редки аспекти в работата на дизайнерката като включването на хартиената пластика в типографията на корицата, така и порядъкът на общото съотнасяне на изображението на корицата към литературния наратив (с. 30).

Третата част представя поредицата „El Árbol de los Clásicos“ (Дървото на класиците), която д-р Капка Кънева създава като дизайнер за испанското издателство Oxford University Press. Тази поредица е изведена като комплексен пример за последователно и разностранно изработван образ на четенето в съвременното, при който се търси ново индивидуално отношение на младите хора към класическите литературни произведения. Тук авторката провежда интересен паралел със сходните издателски опити у нас: докато испанската поредица се насочва към стилизацията и абстракцията, в това число към акцента на самото осезание на книжното (неслучайно възлов пример представлява портретът на Сервантес, направен за неговите „Примерни новели“, извели изображението на

д-р Кънева на калкан на мадридска сграда), българските издатели преследват реалистичната точност и достоверност на портрета.

Четвърта част е посветена на специфичните изисквания и възможности, които хартиените обекти имат в илюстрацията на печатни издания. Д-р Кънева напълно точно извежда различията в тази задача от характерната наративност, която се съдържа в илюстрацията (с. 67). При това авторката разграничава подхода, изразните възможности и решения при различни типове илюстрации: в книга за деца, в стихосбирка, при водещо като мотив портретно изображение и др.

Петият раздел наблюдава хартиения обект в реалното пространство – в крехкия баланс между предназначенията за заснемане и обработка скулптурна композиция и потенциалния изложбен експонат.

Научни и художествени приноси

– Представянето и изобщо мисленето за книжното оформление и дизайн като комплексен синтезен продукт, в който присъстват различни диалогични перспективи, представлява несъмнен принос, особено като се има предвид последователното надграждане на тази гледна точка в хабилитационния текст с различни практически очертани случаи. Погледът в творческата лаборатория на авторката поставя плътен акцент върху различните смислови равнища, на които образът и неговите възможности да въздейства влизат в досег с вербалното съдържание. Отлично подготвен специалист, авторката излага една систематична представа за „книжната морфология“, като в същото време извежда на преден план характерни проблематични ядра.

– Дизайнерският опит в изкуството на книгата на д-р Капка Кънева е изключително богат както в своите количествени, така и в качествените си измерения. В него хартията не просто има своето основополагащо присъствие – тя е превърната в естествена среда, като носи чувството за триизмерно пространство, изключително разнообразна и пластична в своята насочваща обработка, осветление, композиция и т.н.

– За първи път в българската творческа практика хартията получава толкова обстоен и проникновен анализ – при това не само като носител на определена материалност и като възможности на скулптурирането, но и като посредник на различни като тип и принадлежност послания.

– Методологическият подход на д-р Капка Кънева е също така приносен и изключително удачен, доколкото съчетава умело и непринудено споделянето на личния опит с очертаването на различни развойни моменти в него и излагането на исторически формирани норми и решения в областта на книжния дизайн. Във връзка с това работата на д-р Капка Кънева има приносен характер и със своята съзнателно и добре представена вътрешна процесуалност.

– Осмислянето на мястото и ролята на светлината следва да се отбележи като самостоятелен принос – от удачното набелязване на основополагащи теоретични гледни точки до конкретните оригинални, създадени от авторката понятия, например щрихираната представа за „светлинен сандвич“ (с. 113).

– Не на последно място, безспорен приносен момент в хабилитационната разработка е това, че тя представлява образцов във всички отношения книжен продукт.

Заключение. Въз основа на изброените приноси смятам, че творческите и научните постижения на кандидата гл. ас. д-р Капка Николаева Кънева напълно отговарят на изискванията за заемане на академичната длъжност доцент в професионално направление 8.2. Изобразително изкуство. Затова убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да ѝ присъди тази длъжност и гласувам „за“.

07 април 2023 г.

проф. д-р Галина Лардева